

KURJER LITIEWSKI

W WILNIE DNIA 18. PAZDZIERNIKA V. S. ROKU 1805.

ROSSYA.

Z WILNA 18 Października. Ministerium powszechnego Oświecenia dopełniając Wolę Monarszą stosownie do życzenia Taynego Konsyliarza, Senatorsa, Aktualnego Kammerhera i Kawalera Graffa Ilińskiego fundatora instytutu Głucho niemych, który w dobrach Romanowie w Gubernii Wołyńskiej w powiecie Nowogrodzie Wołyńskim zaprowadzą się, uwiadamia o tym dobroczynnym funduszu, aby każdy ktoby wiedział o nieszczęśliwych tego rodzaju, mógł ich podać do rzeczonoego Instytutu dla ulgi w ich nieszczęściu: a dla wiadomości wszystkich umieszcza się tu treść prawideł tego Instytutu potwierdzonego przez CESARZA Imci

Do tego Instytutu przyjmowani będą sami tylko Głucho niemi obojey płci, Wiary Chrześciańskiej; jedna część uczniów utrzymywana będzie kosztem Instytutu, druga z Summ, które każdy może ofiarować na tenże Instytut, trzecia część kosztem tych którzy umowę zrobić zechcą z Dyrektorem, gdy liczba uczniów funduszowych będzie dopełniona. Uczniowie przyjmujący się do Instytutu nie mają mieć lat mniej niż ośm, ani więcej niż 14, i ma być złożone świadectwo Doktora lub miejscowej zwierzchności, że ospę przebyli i nie podlegli chorobom jakim, oraz świadectwo chrztu z uwiadomieniem o miejscu ich urodzenia. Liczba uczniów na koszcie Graffa Ilińskiego jest 50. liczba zaś z summ innych, utrzymywanych się mogących i na pensyi nie ogranicza się. Graff Iliński zostawie sobie i następcom dziedzicom Romanowa przyjmowanie uczniów do Instytutu, z obowiązkiem na następców, aby utrzymywali liczbę uczniów, przełożonych, nauczycielów, i sług podług udzielonego w tém przepisania, i aby pierwszeństwo dawali dzieciom ubogich Rodziców, i tych którzy służyli lub użytecznymi byli swojey oyczynie.

Co do nauki, najpierwszym przedmiotem będzie, aby uczniowie nabyli, ile można sposobności wyiaśnienia się, pisania, czytania, a osobliwie wyrażenia myśli swoich znakami i pismem; będą im dawane początki geometryi, która wprawic ich może do układu myśli; tak przygotowani uczniowie uczyć się będą rysunkow, malarstwa utrzymywania ksiąg rachunkowych, pokazywane im będą mechaniczne roboty i fizyczne narzędzia, i doskonałone talenta które w kim się okaza.

Będą uczyć się początkow wiary, aby w niej znaleźć mogli jedyną i prawdziwą pociechę w swoim nieszczęściu.

Równie będzie się im dawać nauka moralna, to zaś wszystko zastosowanem będzie do ustaw Imperatorskiego Wileńskiego Uniwersytetu.

Funduszowi uczniowie od czasu przyięcia będą na koszcie Fundatora; oddalonymi jednak być mogą: 1. Jeśli znajdą się choremi na nieuleczoną chorobę. 2. Jeśli z doświadczenia pokażą się niezdawnymi do korzystania z tego Instytutu. 3. Jeśli zepsute obyczaje będą do tego powodem. Oddalenie każde nie może być bez zezwolenia Graffa Ilińskiego, a po śmierci iego dziedzica miasteczka Romanowa.

Instytutor każdego roku posyła raporta Dyktorowi Wołyńskiego Gimnazyum, i od niego przyjmuje uwagi czynione dla dobra uczniów.

Professorow i nauczycielow naznacza Graff Iliński i iego następcy. Wszyscy zaś którzy się zechcą do tego funduszu przyłożyć będą mieli prawo przysyłać uczniów, ale pod żadnym tytułem nie będą mogli wdawać się w urządzenie tego Instytutu.

S. Petersburg V. S. 6 Października. Na wakujące Kommanderye postępują: orderu S. Katarzyny W. krzyża: Grafinie Czerniszew, Sołtykow, Szwałow; orderu S. Anny I Klasy: Arcy B. Białoruski i Mohilewski Anastazy, Biskup Orłowski Dożyteusz, Protoierey Samburski,

Akt. Tayny Konsyliarz X. Trubecki, Tayny Kons. Nicolai, Admirał Arbeniew, Chanikow; Tayny Kons. Zinowiew; Akt. Tayni Kons. Sołtykow, Spiridow; Wice Admirał Skuratow; Akt. tayny Kons. X. Wiazemski, tayny Kons. X. Szczerbatow, Admirał Dezin. Do kompletu pensyonowanych postąpili Kawalerowie: orderu S. Jerzego GM. Cziczerin, Półkownik Tranze. S. Włodzimierza. Generał Archarow, tayny Kons. Terski, Akt. stanu Kons. Własow; Akt. tayny Kons. Danaurow.

AUSTRYA.

Wiedeń 9 Października. Zawczora Minister Pruski Haugwitz wyjechał do Berlina powracając; miał z audyencye u Cesarza, z Ministrami iego wiele rozmów; zdaje się iż przyjazne związki między domem Austryackim i Brandeburskim coraz będą ściślejsze.

O armiach Francuzkich w Rzeszy Niemieckiej goszczących dokładną wiadomość daemy. Pierwszy z wodzów Napoleona Bernadotte ruszył w pole z Hannoveru, o czém donosił urzędownie Seymowi w Ratisbonie posłujący Bacher. Przechodząc przez Hassyą, zawsze obozował, wsie od żołnierskich stanowisk wolne były; ciągnących Francuzów przeprowadzały woyska Elektor-skie. Bernadotte z GG. najwyższe honory woyskowe czynił sam Elektorowi w Cassel; który one przyiósł siedząc na koniu przed czołem gwardyi swojey. Bernadotte na straż Hannoveru zostawił 12600 piechoty, 2900 jazdy, cokolwiek kanonierów. Po odejściu iego, do Osnabruck przysłano z Hollandyi 2 półki strzelców pieszych, i 19 regiment piechoty; ten miał rozkaz iść przez Hassyą; lecz został na miejscu; wiadomo, że w obecności Napoleona w Boulogne odmówił siadać na statki; chociaż 4 najstarszych żołnierzy rozstrzelano za nieposłuszeństwo. W tym i drugich regimentach nie upatrują wodzowie zapalu do wojny.

Inne woyska Francuzkie od brzegów Oceanu sprowadzone stoją między Pfortzheim i Heilbron, czekając posiłków; Napoleon wkrótce ma powrócić do Strasburga. Bawarczykowie w liczbie 15 t. nie przenoszący złączyli się z armią Bernadotte; żołdu nie odbierają regularnego, żąd wielka dezercya; lecz nierównie jest znaczniejsza w korpusach Batawsko Francuzkich G. Marmont które do okolic Wurtzburga i Bamberg nadciągnęły. Jedni i drudzy płacą wszystko assygnacyami, które w Paryżu wykupione być mają; w niektórych miejscach biorą darmo co trzeba. Magazynów żadnych niema; żołnierz zgłodniały, długim marszem utrudzony, nie zachowuje karności.

G. Meerveldt z poselstwa Berlińskiego powrócił. Komendantem w Austryi wyznaczony G. Collovrath, w naszey stolicy G. Lattermann. Arcy X. Józef Palatinus tu się znajduje gotując wszystko do następującego zagażenia stanów Węgierskich. Dziś 1 kolumna woysk posiłkowych w Crems nad Dunaiem stawa. Wszystkie drogi okryte wozami, których dla przewiezienia żołnierzy, prowincye nasze dostarczyły ogółem 16 t. Arcy X. Ferdynand i G. Mack główną kwaterę z Memmingen do Ulm przenieść mieli. Ci wodzowie obrać chcieli stanowisko rozciągające się od Ulm do Stockach, którego długo bronil G. Kray 1800 r. Wtenczas Moreau czołem od Renu przyszedł na Austryaków, niektóre zaś dywizye przez Schaffhausen tamże ciągnęły. Dziś podobno inny jest zamiar Napoleona; przetoż nasi Wodzowie całą potęgę prawie zgromadzili nad Dunaiem. Potwierdza się wiadomość, iż G. S. Cyr opuszcza kraj Neapolitański, postępując ku Włochom północnym. Massena główną kwaterę założył w Valleggio; dotąd żadna strona rzeki Adige nie przeszła. Arcy X. Karola woysko jest naliczniejsze, ma w obozach więcej 10 t. Croatów. Arcy X. Ferdynand w nagley potrzebie otrzyma wsparcie z

Tirolu, gdzie Arcy X. Jan z GG. Jelachich, Hiller, Chasteller prócz woysk regularnych mają wiele strzelców, i pospolite ruszenie.

BRYTANIA W.

London 4 Pazdziernika. Kapitan Mudge z fregatą *Blanche* krążący blisko brzegów S. Domingo ratował wielu Francuzów, których Murzyni na śmierć skazali; i odesłał wszystkich do G. Ferrand; ten iemu przez listy podziękował, uwielbiając postępek chwalebny. Wkrótce Kapitan dostał się Francuzom w niewolę; gdy owe listy pokazał zwycięzcy swemu, ten poymanych Anglików odsyła niemieszkając do Lisbony. Ambassador G. Junot wszystkich natychmiast bez okupu i zamiany uwolnił, i każdemu powrót ułatwił do oyczyzny.

X. Cambridge ma wkrótce podróż przedsięwziąć do Europy lądowej, gdzie pośpieszy za nim legion Hannoverki, który do 10 t. żołnierza podnieść kazano. Ztąd wnoszą niektórzy, że odzyskać chcemy Elektorat. To pewna, że cel i czas wyprawy wielkiej jest tajemnicą dla narodu. Szefowie regimentów na to przeznaczonych, wielu żołnierzom rozeyść się do domu pozwalają. O woysku w Malcie będącym odgłos jest powszechny, że wyładować ma w Neapolu; kommanderujący G. Craigh udał się do dworu Króla z Sycylii.

W Woolwich na morze spuszczone okręt nowo zbudowany, Ocean od 98 ar. Przez Lisbonę wiadomość przyszła, że Francuzka eskadra w Toulonie uzbrojona wyszedłszy pod żagle, i przebiegłszy morze śródz. bez żadney przeszkody, złączyła się z Hiszpańską w Carthagenie; tu więc nieprzyjaciele mają 14 okrętów lin. i wiele fregat. W Cadix jest 18 okrętów lin. Francuzkich, 12 Hiszpańskich, zupełnie gotowych do żeglugi; wiele innych w tymże porcie budują, i uzbrają Hiszpani. Ale ta flotta iakożkolwiek liczna, podobno nie ukaże się na morzu, widząc zwłaszcza krążącego w bliskości Nelsona; połączenie się iey z eskadrą w Carthagenie stojącą niepodobne, bez pomocy wiatrów i nawałności, któreby Anglików odpędziły w daleką stronę. W Cadix przywierzeńcom zbywać ma na amunicyi i pieniądzech.

Eskadra Rochefortska Kapitana Lallemant nie złączyła się z Adm. Villeneuve w Cadix, aniteż powróciła do Rochefort, iak o tém wiele razy donoszono. Flotta kupiecka 300 żagłów licząca z wysp Antylskich nie przybywa. Troskliwość o los iey sprawiedliwa. Przed kilku d. rząd uwiadomiony został, że ią nawałność rozrzuciła po morzu. Posłano więc rozkaz Adm. Cornwallis pod Brestem stojącemu, ażeby iak nayrychley odprawił wszystkie fregaty i korwety, które statków kupieckich szukać na przestrzeni Oceanu, znalezionym powinny dawać wszelką pomoc w żywności, wodzie, ludziach nawet, używając do posługi ważney dla narodu matków służby Królewskiej, i przeprowadzając do portu dla bezpieczeństwa.

Jak przezorne i potrzebne były te rozkazy, pokazał wkrótce skutek. D. 1 zawinął do Falmouth okręt powracający z wysp Antylskich. Kapitan Harwey zeznał, iż pod grad. 49 szerokości, 12 długości, spotkali Anglicy Francuzką eskadrę, w której liczono 5 okrętów lin. 3 fregaty. Ostatnie walkę zaczęły z okrętem naszym *Calcutta* od 50 ar. Wkrótce swoim na pomoc przybył okręt lin. Rozumie Harwey, że *Calcutta* zpuścił flagę. Nieprzyjaciel rzucił się natychmiast między kupieckie statki; nie wiemy iak wiele onych było w tém miejscu; to iednak pewna, że płynęły z flotą razem z okręta wschodnio Indyjskie, 5 z Oceanu połudn. powracających. Ta powieść żeglarska, chociaż obojętna i niepewna, iednak wielką troskliwość w narodzie sprawiła, Admiralicya rozkaz wyraźny przesłała do wodza floty Bresteńskiej, ażeby ratował statki kupieckie, albotęż poymał eskadrę Francuzką, i jeśli zdobycz do portów swoich prowadzić będzie.

Patterson małżonka H. Buonaparte z portu Gravesand ma wkrótce powrócić do Ameryki z synem swoim.

Adm. Calder donosi, że zprzymierzona flotta już miała opuścić Cadix, gdy nagle pokazali się Anglicy. Do 10 września z portu nie wyszedł nieprzyjaciel; na okręta iednak swoje zabierał wiele żołnierzy lądowych. Wódz nasz zatrzymać kazał okręta obojętne do Cadix niosące żywność i zboże naybardziej, odsyłając wszystkie do Gibraltaru. W tey twierdzy zakilka tyg. mieć Anglia będzie woysko liczne; już wiele statków przewozowych wyszło pod żagle z 2 fregatami, na które zabrano kilka regimentów; między innemi 3 Szkockich góralów.

Z Portu Bresteńskiego niedawno wyszło 9 okrętów lin. lecz krótko w odnodze *Camaret* zabawiwszy, powróciły wszystkie na dawne stanowisko.

Admiralicya nic nie mówi o ataku ostatnim flotyli w Boulogne; prywatne listy donoszą, że chcieliśmy całą zniszczyć. Wybrani ochotnicy w głębokim milczeniu, pośród nocnych ciemności, zbliżyli się do brzegu z machinami przygotowanymi. Na nieszczęście postrzegł ich nieprzyjaciel, i strzelać zaczął. Kilku nam ludzi zabito. Machiny opuszczone sprawiły wielką szkodę, mniej iednak znaczną, niżeli się spodziewano. Rozumiemy, że Sidney Smith na tém nie przestając, w usiłowaniu powtórnym będzie szczęśliwszy.

Syn Gubernatora Szwedzkiego w Gothenburgu, *Carpelan* gońcem przysłany, miłą narodowi Angielskiemu wiadomość przyniósł, że między Gustawem Adolfem i Jerzym 3 stało przymierze, mocą którego Szwedzki Monarcha nam daje pewną liczbę okrętów swoich i żołnierza przeciw spólnemu nieprzyjacielowi. Rząd nasz gotuje się pilnie, ażeby mógł wesprzeć naydzielniej zprzymierzeńców, gdy wybiie naznaczona god. w czynnościach lądowych i rozrywaniu potęgi Francuzkiej; tym końcem 10 t. koni pod iadzę i artylleryą zakupić kazano. O rychley wyprawie do Hannoveru mówić przestano. Słychać iż do portów naszych zawinęły już niektóre statki kupieckie, które płynęły pod straż okrętu *Calcutta*; iak wiele uszło pomyślnie, jeśli które poymał *Lallemant*, nie wiemy dokładnie. Król z całym dworem z *Weymouth* do *Kew* powrócił. O rozwiązaniu Parlamentu nie mówią.

RZESZA NIEMIECKA.

Ratisbona 9 Pazdziernika. Kroki nieprzyjazne między Austryą i Francją już się zaczęły. G. Kienmayer z 20 t. żołnierza od armii Arcy X. Ferdynanda w Szwabii będącemu oderwany, miał przeysć Dunaj, dla złączenia się z posiłkiem ciągnącym od Morawii. Z drugiej strony *Bernadotte* opuściwszy *Wurtzburg* i *Frankonią*, pośpieszał do brzegów rzeki pomienionej, i do Bawaryi chciał wkroczyć. Między temi wodzami, iak mówią, przyszło do krwawey bitwy pod *Neuburg*. *Kienmayer* utrzymał stanowisko swoje. Mówią wiele o klęsce obu stron w zabitych, ranionych, i ieńcach; lecz ponieważ są to powieści same, czekamy urzędowego doniesienia. Poseł zaś Francuzki *Bacher* d. 1. podał stanom Seymującym nowe oświadczenie imieniem Napoleona treści nast.

Nota przezemie Stanom dawniey podana, iasnie dowiodła, iakie są myśli, zamiary, chęci, nadzieie rządcy Francuzkiego, ażeby pokóy kwitnoł na lądzie. Dóm Austryacki chcąc wojować koniecznie, przeciw wszelką drogę do porozumienia się i negocyacyi. Wezwał Elektora Bawarskiego do łączenia woysk swoich z armią Franciszka 2, która Jun przeszła, Bawaryą zaiechała. Tym sposobem gwałt zadano ustawom Rzeskim, złamano prawa i uchwały Seymowe, których utrzymanie w całości do Francuzów należy, za ich pośrednictwem pisanych. Już więc nie przez tajemne starania i zabiegi, lecz iawnie, otwarcie, i zbroyną siłą Austrya chce dopiąć dawnego zamiaru, obalić konstytucyą Rzeszy, zniszczyć XX. Rzeskich, zagarnąć ich kraie, a na tych rozwalinach ugruntować własne nad Niemcami panowanie.

Bawarskie dzierzawy, od granic Austrii do rzeki *Lech* rozciągle, dawno celem były chęci dworu Wiedeńskiego. Czego nie czynił, nakłaniając Francją do zezwolenia na ich weieenie do Monarchii Austryackiej? Do tey powolności był wzywany Napoleon przy *Lunewilskim* traktacie, po zawartym już pokoju, podczas negocyacyi o podział wiadomych indemnizacyi, teraz nawet ieszcze gdy do nowey wojny uzbraiał się Franciszek 2. Lecz gdy Francya niewzruszenie trwała w przedsięwzięciu zachowania w całości ustaw Rzeskich, dzierzaw Elektora Bawarskiego; Austrya z Anglią zawarła przymierze, woysko posiłkowe do Niemiec wprowadziła. Słyszając o naiechaney Bawaryi Napoleon został przekonany, że nie już mówić ale czynić przystało. Dla tego iedynie woyska Francuzkie Ren przeszły; chcemy od podobnego przypadku bronić *Wurtembergskie* i *Badeńskie* kraie.

Lecz wkracząc do Rzeszy chciał naprzód Napoleon wszystkich XX. przekonać, i dać nową rękoymię zamiarów swoich. Chce iedynie odeprzeć gwałt niesłuszny, przywrócić niepodległość Rzeszy złamaną przez nabycia miast i kraiów prawom przeciwnie; nie myśli dla siebie zachować kraiu żadnego w Niemczech, które mocą oręża podbić może; zaręcza każdemu całość praw i dzierzaw dotąd trzymanyh; nie złoży broni, aż uchwa-

ły Rzeskie będą przywrócone; dokonane i ugruntowane na zawsze na zasadach niewzruszonych; słowem gdy dóm Austriacki zręcznie się uroczyście wszelkich praw, przywilejów przywłaszczonych, inkameracyi i temu podobnego nabycia w Szwabii, mianowicie Lindau, nakoniec przestanie grozić niepodległości i bezpieczeństwu Rzeszy.

Wurtzburg 8 Października. Wszystkie woyska Bawarskie niedawno słyszały odezwę do nich Napoleona. Rycerze, powiada, stawam na czele armii Francuzkiej, żebym waszą oyczynę od niażdu niesłusznego wybaWił. Austrva chce zgasić iey udzielnosc, i kray cały wcielić do Monarchii swojej. Bądźcie wiernemi statecznie pamiętkom przodków, którzy obcego iarzma nie zniesli. Przywiązanie i wierność dla panującego domu pierwszym jest obowiązkiem Bawarczyków; tych świetne daciecie dowody; te mnie skłoniły, ażebym Elektorowi rękę podał jako wierny zprzymierzeniec. Znam waleczność rycerzów waszych; i będę mógł zapewne powiedzieć wkrótce Maximilianowi i Francuzom, żeście godni walczyć w zastępach naszych.

Do woysk swoich Napoleon napisał z Strasburga. Zaczęła się, żołnierze, wojna koalicyi trzeciej. Armia Austriacka Inn przeszła, przymierze złamała; zprzymierzeniec Francuzki napadniony, z własney stolicy wygnany. Musieliście marszem nagłym od brzegów Oceanu pośpieszać na obronę granic oyczystych. Jużemy Ren przebyli; nie zatrzymacie się zapewne, aż udzielnosc Rzeszy Niemieckiej będzie zabezpieczona, ratowani zprzymierzeniec, nieprzyjaciel będzie pokonany. Nie podpiszemy pokoju bez rękoyami pewney; odtąd naszą politykę wspaniałomyślnością mierzyć przestaiemy. Macie pośród waszych zastępów wodza i rządę narodu! Jesteście sami onego strażą tylko przednią. Gdy każe potrzeba, na głos mój Francya powstanie cała, żeby nieprzyjaciel zwyciężony, a związek przez Anglików nowo skleiony został rozerwanym. Lecz żołnierze! Musicie odbywać marsz nieraz śpieszny, znosić wiele trudów, cierpieć niewygody wszelkie. Niech nam wystawią naywiększe przeszkody, złamiecie naywiększe, gotowi spocząć, gdy już orły nasze staną na nieprzyjacielskiej ziemi.

Woysko Bawarskie z armią Bernadotte ziednoczone, pod GG. Wrede, Jsenburg, Deroy, liczy 24 bataliony ciężkiej piechoty, 6 lekkiej, 6 konnych regimentów, co wszystko wynosi razem głów 26 t. Te formiują skrzydło lewe, półki z Hannoveru sprowadzone są we środku; Francuzko Batawskie na prawem skrzydle; ogółem zprzymierzeńców liczą więcej 60 t. Oficyerowie piechoty Bawarskiej, na wzór Francuzkich, nie mają koni; cięższe zawady obozowe zostały u nas. Aubert i Bocei ogłoszeni Adjutantami Napoleona. Wodzowie pośpieszają do brzegów Dunaju, chcąc odzyskać Bawaryę; żołnierz przepędza w marszu nocy pod gołym niebem. Poseł Otto podpisał w murach naszych z Elektorem przymierze. Z Hannoveru przychodzą małe dywizye żołnierza Francuzkiego od regimentów pozostałe.

Anspach 6 Października. Bernadotte wyciągając do granic Bawarskich z Frankonii zapewnił naprzód rządów Pruskich w kraiu naszym, że obojętnosc zachowa i przechodzić nie będzie. Lecz wkrótce po tém oświadczeniu straż iego przednia pod G. Kellermann z 4 t. jazdy złożona wkroczyła. G. M. Tauenzien z urzędnikiem cywilnym udał się do Marszałka, i przekładał nieprzyzwoitość takiego postępku. Wymówił się Bernadotte potrzebą konieczną, i wyraźnym rozkazem rządu swojego, który go zniewala ciągnąć do kraiu Aichstadt; przyrzekł iednak, i natychmiast pod karą śmierci zabronił Francuzom wchodzić do obywatelskich domów, i cokolwiek brać bez zapłaty gotowizną. Zaniósł urzędowe oświadczenie Tauenzien przeciwko tej gwałtowności. To iednak bynajmniej nie utrzymało pośpieszających zprzymierzeńców. Po złączeniu się Bawarczyków przybył wkrótce do obozu Marsz. Bernadotte G. Marmont z woyskiem swoim; tak więc prowincya Anspach przez czas nieiaki 60 t. cudzoziemców utrzymywać musiała. G. Wrede żądał u Magistratu miasta wolnego Norimbergi dostarczenia żywności, wielu innych potrzeb, grożąc 3 t. Bawarczyków na załogę przysłać.

Berlin 12 Października. Umarł w Weimar d. 8. X. Fryderyk Brunświcki G. infanteryi w służbie Pruskiej. Xięstwo Oels dostało się po nim X. G. Wilhelmowi Brunświckiemu G. M. Żył lat 65, zaczął służyć wojskowo pod Fryderykiem W. dzieła iego na kampaniach rewolucyiney wojny przeciwko Francuzom wiadome każdemu, talentów i cnot słodka pamięć została. Od 7 letniey wojny Pruskie woyska nigdy w tak wielkiem poruszeniu nie by-

ły; nawet garnizonowym mieć się w gotowości kazano. Przypadek zdarzony w Anspach, i złamanie obojętności naszej gwałtownym przechodem Bawarczyków i Francuzów, zdaie się podwajać usiłowania rządowe. Już Król opuszczać stolicy swojej nie myśli dla widzenia się z drugim Monarchą. Do X. Brunświckiego zgromadzi się codzień prawie na radę wielką z Feld Marsz. Moellendorff znaczniejsi GG. Ministrowie. X. Dołgoruki wczora ztąd wyiechał; za nim wkrótce pośpiesza G. Kalkreuth. Duroc za kilka d. prosto iedzie do główney kwatery Napoleona w Szwabii, od którego X. Eugeniusz Wurtembergski niedawno przywiózł list własnoręczny do naszego Monarchy. 3 innych XX. Wurtembergskich mamy dziś w naszej stolicy; następca Elektora wyieżdża do Stuttgart. Elektor Saski rozkazał woysku swojemu być w gotowości do ruszenia; Elektor Haski z 20 batalionów i 16 szwadronów ma pod bronią. Nie wątpimy, że ci XX. z dworem Pruskim trzymać i czynić będą iednomyślnie.

Auszpurg 8 Października. z posłów aresztowanych w Stuttgart nie długo (trzymali Francuzi; wkrótce do miasta naszego przybyć mają, Arcy X. Ferdynand i G. Mack główną kwatę z Memmingen do Ulm przenieśli; widząc iasnie do czego zmierzają nieprzyjacielscy wodzowie. Gdyby albowiem zostali Austriacy w stanowiskach warownych, iakie im wskazał na kampanii r. 1800 G. Kray; Napoleon przebywszy Dunaj w Ulm albo niżej, stanąć miał im z boku prawego; tym sposobem wszystkie szanice w Stockach, Pfullendorf, Moeskirch &c. stałyby się nieużytecznymi, iako obrócone ku Renowi. Ciągnięcie GG. Bernadotte, Marmont, Wrede, z którymi łączyć się miał Ney, i Davoust podobno, iasnie pokazuje, iż Francuzi zamysłają tył wziąć Arcy X. Ferdynandowi, nad rzeką Lech stawiając w Bawaryi, ażeby Austriacy między Renem, Dunajem, Szwaycarami, i ieziozem Constanckiem zamknięci, nie mieli odwrotu innego, tylko wzdłuż pomienionego ieziora do Voralbergu i Tyrolu; gdzie w górzystych miejscach i nieurodzajnych woysko znaleźć może bezpieczeństwo i obronę, lecz z trudnością będzie utrzymane.

To widząc G. Mack do Ulm pośpiesza. Zburzone twierdze miasta nie mogły być podniesione w krótkim czasie, chociaż 10 t. wieśniaków Szwabskich, 5 t. żołnierzy Austriackich pilnie pracują. Same więc tylko góry wynioslejsze zmocnić wałem i szancami kazano; które bronić mając G. Mack całą potęgę zciągnął w te strony, zostawiając tylko małe straże od ściany Szwaycarskiej, Brigau, i Wurtembergskiego kraiu. W tych stronach podobno będzie pierwsza bitwa między d. 12 i 15 ter. m. gdyż Francuzi śpiesznym marszem zbliżyli się do lewego brzegu Dunaju, gdy Austriacy stoją na prawym, zewsząd, mianowicie z Tyrolu, zciągając znaczne posiłki. Dotąd między zbliżonymi woyskami nie zaszło nic uwagi godnego, prócz poymania kilku patrolów Austriackich. Memmingen z równą iak Ulm pilnością G. Mack utwierdzić kazał. To uwagi naygodniejsza, iż Austriacy Bawaryę przeszli, do Szwabii wkroczyli, nie mając żadnych zapasów; to samo czynią Francuzi. Chociaż w tych kraich urodzaj był wielki, wkrótce iednak naywiększe dostatki mogą być wyczerpane, zwłaszcza iż zboże dawniey zebrane, w r. prz. wyprowadzono do Austrii. Wielu obywatelów lękając się głodu i innych przypadków, uciekają do Szwaycarów, które obojętni zostać mają do końca wojny.

Stuttgart 10 Października. Za innemi dywizyami woysk Francuzkich, które przez kray Wurtembergski do Ulm zdaia się pośpieszać, przybył do nas G. Baraguay d' Hilliers, prowadząc między innemi 5-t. dragonii pieszej, i odprawiwszy rewia, daley ruszył. Napoleon armią podzielił na 20 korpusów; ciągną teraz wszystkie bez spoczynku do miejsc wyznaczonych; plan kampanii odkryje się wkrótce; dziś słychać, że Ney i Davoust mają składać lewe skrzydło Marsz. Bernadotte, ażeby ten był mocny wstrzymać posiłki do Arcy X. Ferdynanda z Morawii, Czech, Austrii przez Bawaryę spodziewane, dając czas wolny Napoleonowi do stoczenia walney bitwy na Szwabskich polach. Główną potęgę G. Mack zgromadza między Riedlingen, Munderkingen, i Buchau. W mieście naszym podczas marszu ter. każdy obywatel prawie codzień utrzymywać musi 60 żołnierza. Napoleon tu przyiechał z Ludwigsburga; za nim wkrótce Elektor; długo z sobą rozmawiali; pierwszy wkrótce powrócił do główney kwatery, i za woyskiem ku Ulm ciągnącym pośpieszył. Słychać, iż woyska Badeńskie, i Wurtembergskie, które zarówno z pierwszemi łączą do swoich Francuzi, mają być użyte do strzeżenia fortec; naszych iest

6 t. O dzisiejszym położeniu obozów Napoleona nie pewnego wiedzieć i donieść nie możemy; to wyiowszy, że z pośpiechem nadzwyczajnym postępują w głąb Szwabii. Ze Francji nie przybywają teraz nowe dywizye; tylko widać żołnierzy ciągnących, którzy od regimentów w tyle pozostali. Przewoz artylleryi, amunicyi, żywności, zawad trwa nieustannie. Zawczora 5 nowych regimentów z Tyrolu przyszło do armii Arcy X. Ferdynanda; stoją nad brzegiem rzeki Jller. Ten Pan ma lat 22; powszechnie kochany jest od żołnierza. Szwycarowie do Schaffhausen i innych miejsc nad Renem leżących przysłali niedawno pod komendą Landammana Wattenwyl dywizyą woysk regularnych i milicyi, które obojętności krajowi temu pozwoloney od Mocarstw w wojnie będących pilnie strzedz mają. Już są rozstawione słupy z napisami, które znać daią, gdzie jest granica RPtey Szwycaarskiej.

Hannover 9 Pazdziernika. Zawczora do Osnabruck przyszły z Hollandyi z regimenta lekkiey piechoty, z kąd wkrótce do nas pośpieszą; za nimi przyiść ma dywizya woysk Batawskich. Twierdzę Hameln pilnie umacnia G. Barbou; naybardziej pracują około niej Francuzi, do czego sprowadzili kompanię minierów z Moguncyi. Gdy z jedney strony pomnaża się u nas woysko Francuzkie, umnieysza się z drugiey; d. 6 Barbou przez Goettingen wysłał 900 ludzi do armii Bernadotte. Następca tronu Duńskiego znajduie się w Kiel mieście. Kordon wdluz Elby, i na całej granicy Xięstwa Holsztyńskiego wyciągnąć kazał, którego naywyższą komendę dał G. Ewald. Inna dywizya strzeże obojętności od Lubeck i Lavenburga.

Stralsund 8 Pazdziernika. Uwiadomiony o zbliżeniu się woysk Rossyiskich ku brzegom Pomeranii G. Armfeld, wyciągnął z 10 batalionami Szwedów, dla ich przywitania. Wylądowały prędko i szczęśliwie w 3 miejscach razem; komendantem naywyższym jest GL. Tołstoy; który ponieważ udał się do Króla Gustawa Adolfa bawiącego w Scanii, miejsce zastępuje G. Osterman. Liczba żołnierzy wynosi 25 t. Obozem stoją pod Loitzer, Lassaner, i Grimm. Komendant woysk Pruskich na granicach, oświadczył przyjazne chęci Szwedzkemu. Z Hannoveru jest wiadomość, iż G. Barbou nie przestaje utwierdzać pilnie Hameln. Niedawno tam zaprowadzono 2 oficyerów z woyska Elektorskiego, których obwiniają Francuzi, że byli szpiegami nieprzyjaciół.

FRANCYA.

Paryż 8 Pazdziernika. Rozkaz ogłoszony na uzbrojenie gwardyi narodowej wzruszył kraj cały. Urządzone być ma sposobem nast. Każdy człowiek od lat 20 do 50 wzywa się do służby. Gwardya będzie podzielona nie już na bataliony, iak w rewolucyi, lecz na orszaki, Cohortes, na wzór legionu honorowego. Każdy orszak mieć będzie kompanię grenadyerów, drugą strzelców, 8 fizylierów. Oficyerami wyznaczy Monarcha tych obywatelów, którzy dość majątku mają do opatrzenia się własnym kosztem w broń, ekwipaż, mundury. Unteroficyerowie i żołnierze broń wezmą z arsenałów narodowych, pod odpowiedzialnością za powrót oney, gdy minie potrzeba. Z kilku orszaków legion formować się będzie. Mundury dawne zostawiono. Z większą nad inne pilnością i pośpiechem naprzód kazano urządzić i uzbroić departamenty: i Somme, Pas de Calais, Nord, Lys; tu Senator G. Rampion ma główną komendę; kwaterę w Lille. Grenadyerowie i strzelce wszystkich orszaków zawsze mają być gotowi do marszu, i stawać w Boulogne lub drugich miejscach od nieprzyjaciela najazdem zagrożonych. 2 Departamentu Doubs, Jura, Lemans pod komendą Senatora G. Aboville, główna kwatera w Besançon. 3 Departamentu Roer, Renu, Moselli, Mont Tonnerre należą do komendy Marsz. Lefevre w Moguncyi, gdzie nie tylko grenadyerowie i strzelce, ale też cała gwardya być ma gotową do pilnowania brzegów Renu i obrony twierdz naszych. 4 Departamenty: Wyższego i Niższego Renu pod komendą Marsz. Kellermann w Strasburgu. Tu być powinno 20 t. grenadyerów i strzelców do ruszenia w pole gotowych; cała zaś gwardya strzedz będzie brzegów Renu i twierdz granicznych.

H. Buonaparte wczora z Genui przybył do tej stolicy. Connetable Ludwik odprawił rewią woysk pozostałych u nas na załodze. Dziś zgromadzonym Senatorom czytano list od Napoleona pisany z Strasburga d. 1 w którym donosił, iż oddalając się za granicę dla obrony

kraiu i onego zprzymierzeńców, W. Elektorowi J. Buonaparte powierzył prezydencyą w Senacie i radach stanu.

Z Strasbuga wiadomość mamy, że wszystkie dywizye woysk Francuzkich pośpieszają w głąb Niemiec; żadna w ciągnieniu nagłym od brzegów Oceanu za Ren rzek nie straciła wiele w chorych i zbiegach. Niemal młodzieńców nowozaciężnych pomieszało się z żołnierzem starym. Te same wiadomości donoszą o przyłączeniu do naszych woysk, Bawarskich Wurtembergskich, i Badeńskich. Gdy Napoleon był w Etlingen, przyiód mile Elektora Badeńskiego z XX. Następca, Ludwikiem, i Fryderykiem. W Ludwigsburgu witała wieńczącego gwardya Elektora; miasto było oświecone.

Wszystkich departamentów Prefektowie registr otworzyli, w którym zapisują imiona swoje młodzieńcy, którzy chociaż do konskrypcyi woyskowej nie należą, iednak ochotę mają służyć w obozach Napoleona w gwardyi jego honorowej. Minister skarbowy rozkazał, ażeby podatek wybrany w całym państwie gotowizną, prosto odsyłano do Paryża. Po oddaleniu się do Strasburga Napoleona z dworem, w stolicy naszej był niedostatek pieniędzy; upadać zaczęły papiery; lecz gdy wkrótce skarb publiczny rzetelnie w zamierzonym d. opłacał należność wierzycielom swoim, podniosły się do stopnia dawnego. Z Hiszpańskim dworem zrobiliśmy umowę, której mocą bankier nasz Ouvrard z Madritu sprowadza 10 mil. piastrow.

Duchowieństwo Francuzkie osobliwą gorliwość i przywiązanie oświadcza nowemu rządowi, zapalając młodzież prawem do obozów powołaną, ażeby w obronie oyczyzny i religii ochoczo i mężnie czyniła. Nie wiemy, iak rychło Ambassador Austryacki Cebenl nas opuści, kiedy nasz Larochevoucault powróci z Wiednia. Niektórzy widząc posłów dotąd bawiących na dawnym miejscu, ieszcze mają nadzieję, że pokój zerwany nie będzie, albo przynajmniej rychło pocieszy narody. Z portów naszych żadney niema wiadomości. Senatowi podano do roztrząsania wyrok wcielający Liguryą do Francji.

BATAWSKA RP.

Haga 12 Pazdziernika. Regiment Saxe Gotha na żołdzie Batawskim będący, rozkaz odebrał pośpieszać do armii G. Marmont, iakoteż 3 Francuzkie, które w obozie pod Zeyst stały. Tym sposobem niema w kraiu naszym żołnierza zprzymierzonego nad 4 t. nie licząc młodzieńców nowozaciężnych. Te regimenta, któreśmy od czasu dawnego utrzymywać musieli w liczbie głów 18 t. od d. 25 ter. m. powracają na żołd własny. Szczupła liczba woysk Francuzkich w kraiu naszym, zrodziła powszechną troskliwość obywatelów, ażebyśmy naiechani nie byli, zwłaszcza gdy Anglicy gotują dawno wyprawę wielką, czekając nadto przybycia zprzymierzeńców. Lecz rząd przez pisma publiczne stara się zaspokoić umysły, dowodząc, iż nieprzyjaciel o nas nie myśli. Gdyby zaś wylądował, oprócz woysk naszych i Francuzkich, mieć będziemy gotową pomoc od Marsz. Brune z S. Omer, Lefevre z Moguncyi. Nawet słyhać, iż wkrótce na wzór Francuzów, gwardye narodowe urządzić i uzbroić mamy.

W mieście Utrecht był kolosalny posąg wolności z drzewa zrobiony podczas rewolucyi; ten Magistrat niedawno w nocy zdiąć kazał. Konsul Batawski z Malagi donosił, że w tym mieście i całej prowincyi Grenadzie przez lato ter. zdrowi zupełnie byli mieszkańce; żółtey gorączki zatarte są ślady. Azyatycka kompania Duńska u bankierów Amsterdamskich zaciąga znaczną sumę na 5 proc. W Angielskich portach uzbraiają pilnie 40 szalup, z któremi Sidney Smith dziś będący na okręcie Pompée od 84 armat, ma wynieść na tajemną wyprawę. Ostatnią dla spalania w Boulogne flottyli, prowadził Kapitan Secombe.

WŁOCHY

Livorna 30 Września. G. Giovanni następca oddalonego do obozów nad rzeką Adige rozłożonych G. Verdier, rozkazał przezyrzyć wszystkie statki będące w porcie naszym. Ztąd pogłoska, że Francuzi dywizyą woysk swoich posyłać chcą do Neapolu. Natychmiast okręta Austryackie, ażeby przeciw woli zatrzymanemi nie były, pod żagle wyszły. X. Bacciocchi z małżonką wkrótce ma opuścić Lukę i Piombino; iedzie do Paryża.